

धोरण : 8

संस्कृत

5. प्रभातवर्णनम् स्वाध्याय

Sem : 2

અનુવાદ

ચન્દ્રઃ અસ્તં ગચ્છતિ
સૂર્યઃ ઉદયં ગચ્છતિ।
પરિતો ભવતિ પ્રકાશઃ
મન્દં ચલતિ સમીરઃ
મધુપો ભવતિ સધીરઃ॥

ચંદ્ર આથમી જાય છે;
સૂર્ય ઉદય પામે છે;
પ્રકાશ ચારે બાજુ ફેલાય છે;
પવન હળવે હળવે વાય છે;
ભમરો ઘેર્ય ધારણ કરે છે.

કલિકાવૃન્દં વિકસતિ
લલિકાવૃન્દં વિલસતિ
નિદ્રા તન્દ્રા ભાના
જનતા કર્મણિ લગ્ના
સકલે નવ ઉલ્લાસઃ
વદને વદને હાસઃ॥

કળીઓનો સમૂહ ખીલે છે;
લતાઓનો સમૂહ શોભે છે;
નીંદર અને સુસ્તી જતી રહી છે;
લોકો કામકાજમાં લાગી ગયાં છે;
સર્વત્ર નવો આનંદ અનુભવે છે;
દરેકના મુખ પર હાસ્ય છે !

પથિ પથિ જનસઞ્ચારઃ

નૂપુર-રવ-ઙ્ગઙ્કારઃ

વિટપે ખગકુલરવઃ

ચરિતું ચલિતા ગાવઃ॥

દરેક માર્ગ પર લોકોની અવરજવર છે.

ઝાંઝરના અવાજનો ઝકાર સંભળાય છે.

વૃક્ષોની ડાળીએ ડાળીએ પંખીઓનો

કલરવ સંભળાય છે.

ગાયો ચારો ચરવા જતી રહી છે.

હસ્તે હસ્તે પત્રમ્
વદને વદને સ્તોત્રમ્
ઁલતિ બાલકવૃન્દં
ગીતં ગાયં ગાયમ્ ॥

દરેકના હાથમાં પત્ર-પુષ્પ છે
દરેક મુખ પર સ્તોત્ર છે;
બાળકોનો સમૂહ ગીત ગાઈ ગાઈને
રમે છે !

- વાસુદેવ દ્વિવેદી શાસ્ત્રી

ટિપ્પણી

પારિતઃ	-	ચારેબાજુ
સમીરઃ	-	પવન
મધુપઃ	-	ભમરો
સાધિરઃ	-	ધીરજવાળું
તન્દ્ર	-	આળસ
ભગ્ન	-	તૂટી, પૂરી થઈ
હાસઃ	-	હાસ્ય

રવઃ	-	અવાજ
ઁગ	-	પક્ષી
વિટપે	-	ડાળીએ,
ગાવઃ	-	ગાયો,
લગના	-	લાગેલી છે, વ્યસ્ત
પથિ	-	રસ્તામાં

स्वाध्याय

प्रश्न 1. नीचे आपेला शब्दोनुं मोटेथी शुद्ध उच्यारण करो:

चन्द्रः

भग्ना

प्रकाशः

लग्ना

वृन्दम्

उल्लासः

लतिकावृन्दम्

हासः

निद्रा

जनसञ्चारः

तन्द्रा

झङ्कारः

પ્રશ્ન 2. નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધી પ્રશ્નોના
જવાબ આપો:

(1) સૂર્યોદયઃ કદા ભવતિ ?

(1) સૂર્યોદયઃ સાયંકાલે ભવતિ।

(2) સૂર્યોદયઃ પ્રભાતે ભવતિ।

(3) સૂર્યોદયઃ મધ્યાહને ભવતિ।

(2) सूर्योदयस्य अनन्तरं जनाः किं कुर्वन्ति ?

(1) सूर्योदयस्य अनन्तरं जनाः कर्मणि लग्नाः भवन्ति।

(2) सूर्योदयस्य अनन्तरं जनाः वार्तालापमग्नाः भवन्ति ।

(3) सूर्योदयस्य अनन्तरं जनाः निद्रामग्नाः भवन्ति।

(3) प्रभातकाले वदने वदने किम् अस्ति ?

(1) प्रभातकाले वदने वदने चिन्ता अस्ति।

(2) प्रभातकाले वदने वदने रुदनम् अस्ति।

(3) प्रभातकाले वदने वदने हासः भवति।

(4) बालकवृन्दं प्रभातकाले किं करोति ?

(1) बालकवृन्दं प्रभातकाल खेलति।

(2) बालकवृन्दं प्रभातकाल शयनं करोति।

(3) बालकवृन्दं प्रभातकाल पूजां करोति।

પ્રશ્ન ૩. કૌંસમાં આપેલા શબ્દોનો ઉપયોગ કરી વાક્ય બનાવો :

(અશ્વઃ, ગજઃ, શશકઃ, મહિષઃ)

ઉદાહરણ : મન્દં ચલતિ સમીરઃ।

(1) શીઘ્ર - શીઘ્ર ધાવતિ અશ્વઃ।

(2) મન્દં - મન્દં ચલિત ગજઃ।

(3) શીઘ્રં - શીઘ્રં ગચ્છતિ શશકઃ।

(4) મન્દં - મન્દં ચલતિ મહિષઃ।

પ્રશ્ન 4. આપેલા શબ્દોના વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો કૌંશમાંથી શોધીને લખો:

(અધીરઃ, શીઘ્ર, જાગરણમ્, અસ્તઃ)

(1) મન્દમ્ × શીઘ્ર

(2) ઉદયઃ × અસ્તઃ

(3) સધીરઃ × અધીરઃ

(4) નિદ્રા × જાગરણમ્

પ્રશ્ન 5. આપેલા શબ્દોના સમાનર્થી શબ્દો કૌંશમાંથી શોધીને લખો:

(સુધાકરઃ, દિવાકરઃ, ભ્રમરઃ, અનિલઃ, ધેનવઃ)

(1) સમીરઃ	=	અનિલઃ
(2) સૂર્યઃ	=	દિવાકરઃ
(3) મધુપઃ	=	ભ્રમરઃ
(4) ચન્દ્રઃ	=	સુધાકરઃ
(5) ગાવઃ	=	ધેનવઃ

પ્રશ્ન 6. નીચેની કાવ્યપંક્તિઓ સુવાચ્ય અક્ષરે ફરી લખો:

કલિકાવૃન્દં વિકસતિ।

લતિકાવૃન્દં વિલસતિ।

નિદ્રા તન્દ્રા ભગ્ના।

જનતા કર્મણિ લગ્ના।

સકલે નવ ઉલ્લાસઃ।

વદને વદને હાસઃ॥

પ્રશ્ન 7. ઉદાહરણમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે વૃન્દા શબ્દનો ઉપયોગ આપેલા શબ્દોની મદદથી કરો.

ઉદાહરણ : સખી - સખીવૃન્દ

સખી - સખીવૃન્દ

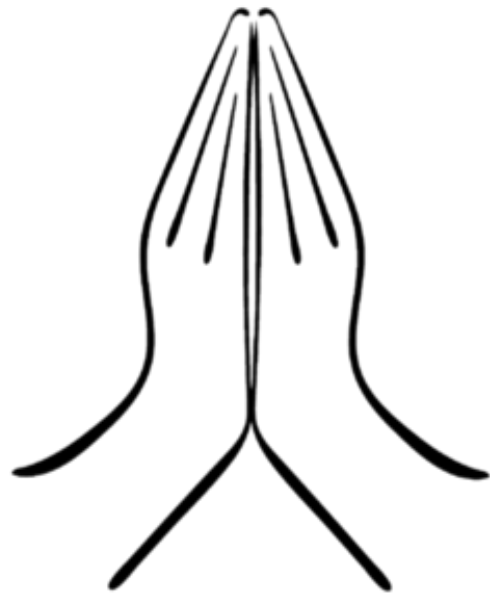
મિત્ર - મિત્રવૃન્દ

ગાયક - ગાયકવૃન્દ

वादक	-	वादकवृन्द
गोप	-	गोपवृन्द
बाल	-	बालवृन्द

Thanks

For watching